

Wersja zanonimizowana

Tłumaczenie

C-266/19-1

Sprawa C-266/19

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

29 marca 2019 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Bundesgerichtshof (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

7 marca 2019 r.

Strona skarżąca:

EIS GmbH

Strona przeciwna:

TO

BUNDESGERICHTSHOF

POSTANOWIENIE

[...]

w sprawie

EIS GmbH, [...]

Powódka, pozwana wzajemnie, strona skarżąca w postępowaniu rewizyjnym,

[...]

przeciwko

TO, [...]

Pozwany, powód wzajemny, strona przeciwna w postępowaniu rewizyjnym,

[...]

[Or. 2]

pierwsza izba cywilna Bundesgerichtshof (niemieckiego federalnego trybunału sprawiedliwości) po przeprowadzeniu w dniu 20 grudnia 2018 r. rozprawy [...]

postanowiła:

- I. Postępowanie zostaje zawieszona.
- II. Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej przekłada się wniosek o dokonanie wykładni art. 6 ust. 1 lit. h) i ust. 4 w związku z częścią A załącznika I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów (Dz.U. 2011, L 304, s. 64) i wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie następujących pytań:
 1. Czy numer telefonu jest „dostępny” w rozumieniu instrukcji wypełniania wzoru pouczenia o odstąpieniu od umowy zgodnie z częścią A załącznika I do dyrektywy 2011/83/UE, jeżeli przedsiębiorca wskazuje numer telefonu w stopce redakcyjnej lub wskazuje go jasno i wyraźnie na stronie głównej serwisu internetowego?
 2. Czy numer telefonu jest „dostępny” w rozumieniu instrukcji wypełniania wzoru pouczenia o odstąpieniu od umowy zgodnie z częścią A załącznika I do dyrektywy 2011/83/UE, jeżeli przedsiębiorca używa co prawda danej linii telefonicznej w obrocie gospodarczym, lecz nie używa jej w celu zawierania umów na odległość i dlatego też nie utrzymuje jej do celów związanych z rozwiązywaniem umów zawieranych na odległość w formie przyjmowania oświadczeń o odstąpieniu od umowy? **[Or. 3]**

Uzasadnienie:

- 1 I. Powódka wezwała pozwanego, z którym konkuruje w zakresie sprzedaży artykułów erotycznych przez Internet, w piśmie sporządzonym przez adwokata z dnia 29 grudnia 2014 r. do zaprzestania naruszeń ze względu na używanie niewłaściwego pouczenia o odstąpieniu od umowy oraz z powodu korzystania do celów reklamowych z wyników testów. Jednocześnie wezwała go do złożenia, pod rygorem zapłaty kary pieniężnej, oświadczenia o podjęciu zobowiązania do zaprzestania tych naruszeń oraz do zapłaty kosztów wezwania w kwocie 612,80 EUR.
- 2 Pozwany złożył datowane na dzień 8 stycznia 2015 r. oświadczenie o podjęciu zobowiązania do zaprzestania naruszeń pod rygorem zapłaty kary pieniężnej. W sporządzonym przez adwokata piśmie z dnia 12 stycznia 2015 r. wezwał zaś ze swej strony powódkę do zaprzestania naruszeń, zarzucając jej, że we wzorze pouczenia

o odstąpieniu od umowy w jej serwisie internetowym nie podano żadnego numeru telefonu. Pozwany określił koszty adwokackie swojego wezwania również na 612,80 EUR i złożył oświadczenie o potrąceniu swojego roszczenia o zwrot nakładów z roszczeniem o zwrot nakładów powódki, podniesionym przez nią w wezwaniu z dnia 29 grudnia 2014 r.

- 3 W wytoczonym w związku z powyższym powództwem powódka domagała się ustalenia, że pozwanemu nie przysługują roszczenia o zaprzestanie naruszeń oraz o zwrot kosztów, zgłoszone w wezwaniu do zaprzestania naruszeń z dnia 12 stycznia 2015 r.; ponadto domagała się zapłaty kosztów wystosowanego przez nią wezwania z dnia 29 grudnia 2014 r. Powódka podnosiła przy tym, iż w stopce redakcyjnej jej serwisu internetowego wskazała używany przez nią numer telefonu. Ponadto numer ten znajdował się w dolnej części strony głównej jej serwisu internetowego.
- 4 Pozwany zgłosił w powództwie wzajemnym roszczenie o zaprzestanie naruszeń będące, przedmiotem jego wezwania do zaprzestania naruszeń z dnia 12 stycznia 2015 r.
- 5 Reagując na to zdarzenie powódka złożyła oświadczenie, że jej żądanie dotyczące ustalenia braku istnienia tegoż roszczenia o zaprzestanie naruszeń stało się bezprzedmiotowe. **[Or. 4]**
- 6 Landgericht (sąd okręgowy) oddalił powództwo i uznał powództwo wzajemne za zasadne. Sąd apelacyjny (sąd drugiej instancji) oddalił co do zasady apelację powódki.
- 7 W dopuszczonej przez sąd apelacyjny (sąd drugiej instancji) skardze rewizyjnej, której oddalenia żąda pozwany, powódka podtrzymuje swoje żądania podniesione w pozwie i apelacji wzajemnej, które nie zostały uwzględnione w poprzednich instancjach.
- 8 II. Uwzględnienie skargi rewizyjnej powódki zależy od tego, czy zakwestionowane przez pozwanego pouczenie o odstąpieniu od umowy, z którego korzysta powódka w jej serwisie internetowym, naruszyło § 312d ust. 1 zdanie pierwsze BGB (Bürgerliches Gesetzbuch [niemieckiego kodeksu cywilnego]) oraz art. 246a § 1 ust. 2 zdanie pierwsze pkt 1 i zdanie drugie w związku z załącznikiem 1 EGBGB (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch [ustawy wprowadzającej do niemieckiego kodeksu cywilnego]) i w związku z tym zgodnie z § 3, § 4 pkt 11 UWG aF (Gesetz über den unlauteren Wettbewerb aF, [niemieckiej ustawy o nieuczciwej konkurencji w starym brzmieniu]) było sprzeczne z zasadami uczciwej konkurencji. Rozstrzygnięcie tego zagadnienia zależy od wykładni art. 6 ust. 1 lit. h) oraz ust. 4 w związku z częścią A załącznika I do dyrektywy 2011/83/UE w sprawie praw konsumentów (zwanej dalej „dyrektywą 2011/83/UE”). W związku z tym przed wydaniem orzeczenia w przedmiocie skargi rewizyjnej należy zawiesić postępowanie i zwrócić się zgodnie z art. 267 akapit pierwszy lit. b) i akapit trzeci TFUE do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.
- 9 1. Zgodnie z § 312g ust. 1 BGB w przypadku umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa (§ 312b BGB) oraz w przypadku umów zawieranych na odległość (§ 312c BGB) konsumentowi przysługuje prawo do odstąpienia od umowy z § 355 BGB. Zgodnie z § 312d ust. 1 zdanie pierwsze BGB oraz art. 246a § 1 ust. 2 zdanie pierwsze

pkt 1 EGBGB przedsiębiorca jest zobowiązany do poinformowania konsumenta o warunkach, terminach i procedurze korzystania z przysługującego mu na podstawie § 312g ust. 1 BGB prawa do odstąpienia od umowy zgodnie z § 355 ust. 1 BGB. Zgodnie z art. 246a § 1 ust. 2 zdanie drugie EGBGB przedsiębiorca może spełnić powyższe wymogi informacyjne w ten sposób, że przekaże w formie tekstu odpowiednio wypełniony wzór pouczenia o odstąpieniu od umowy, o którym mowa w załączniku 1. Wzór pouczenia o odstąpieniu od umowy zawiera następującą informację: „Aby skorzystać z prawa do odstąpienia od umowy, muszą Państwo poinformować nas (2) **[Or. 5]** o swojej decyzji o odstąpieniu od umowy w drodze jednoznacznego oświadczenia (na przykład pismem wysłanym pocztą, faksem lub pocztą elektroniczną)”. W instrukcji wypełniania w pkt 2 zawarte jest sformułowanie: „Proszę wpisać Państwa nazwę/nazwisko, pełny adres pocztowy oraz, o ile są dostępne, Państwa numer telefonu, numer faksu i adres e-mail”.

- 10 Wskazane powyżej przepisy zostały przyjęte w celu transpozycji art. 6 ust. 1 lit. h) oraz ust. 4 w związku z częścią A załącznika I do dyrektywy 2011/83/UE do prawa niemieckiego i w związku z tym należy je interpretować zgodnie z tymi przepisami. Dokonując ich interpretacji należy uwzględnić, że dyrektywa 2011/83/UE – zgodnie z jej art. 4 oraz motywem 7 – dąży do pełnej harmonizacji objętych nią aspektów ochrony konsumentów. Państwa członkowskie nie mogą zatem w tym zakresie utrzymywać w mocy lub wprowadzać mniej lub bardziej rygorystycznych przepisów [...]. Przepisy dyrektywy, o których jest mowa, są swojej istocie zgodne z odpowiednimi uregulowaniami zawartymi w prawie niemieckim i brzmią w sposób następujący: [...]
- 11 Zanim konsument zostanie związany umową zawieraną na odległość lub umową zawieraną poza lokalem przedsiębiorstwa, przedsiębiorca udziela konsumentowi zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. h) dyrektywy 2011/83/UE informacji – w przypadku gdy istnieje prawo do odstąpienia od umowy – o warunkach, terminach i procedurze korzystania z tego prawa zgodnie z art. 11 ust. 1 tej dyrektywy. Informacje te można zgodnie z art. 6 ust. 4 zdanie pierwsze dyrektywy 2011/83/UE dostarczyć przy użyciu wzoru pouczenia o odstąpieniu od umowy z części A załącznika I. Zgodnie z art. 6 ust. 4 zdanie drugie dyrektywy 2011/83/UE wymogi informacyjne przedsiębiorcy są spełnione, jeżeli dostarczył konsumentowi to pouczenie, odpowiednio wypełnione. Wzór pouczenia o odstąpieniu od umowy zawiera następującą informację: „Aby skorzystać z prawa do odstąpienia od umowy, muszą Państwo poinformować nas (2) o swojej decyzji o odstąpieniu od umowy w drodze jednoznacznego oświadczenia (na przykład **[Or. 6]** pismem wysłanym pocztą, faksem lub pocztą elektroniczną)”. W instrukcji wypełniania sformułowanej w pkt 2 części A załącznika I zawarte jest pouczenie: „Proszę wpisać Państwa nazwę/nazwisko, pełny adres pocztowy oraz, o ile są dostępne, Państwa numer telefonu, numer faksu i adres e-mail”.
- 12 2. W przypadku objętym sporem powódka skorzystała w celu wywiązania się z ciężących na niej obowiązków informacyjnych z wzoru pouczenia o odstąpieniu od umowy. Powódka nie wpisała w pouczeniu, w przewidzianym w tym celu miejscu, żadnego numeru telefonu, chociaż zgodnie z ustaleniami sądu apelacyjnego (sądu drugiej instancji) posiada, co jest bezsporne, linię telefoniczną, z której korzysta w obrocie gospodarczym. Odnośnie do tej kwestii powódka – zgodnie z ustaleniami sądu apelacyjnego (sądu drugiej instancji) – podnosiła, że w stopce redakcyjnej wskazała

używany przez nią numer telefonu; ponadto jasno i wyraźnie wskazała używany przez nią numer telefonu w dolnej części na stronie głównej jej serwisu internetowego. Ponadto w uzasadnieniu skargi rewizyjnej powódka wskazała na przekazane przez nią w pierwszej instancji i niepodważone przez pozwanego informacje, zgodnie z którymi nie zawiera umów przy użyciu telefonu; powódka stoi na stanowisku, że nie musi zatem utrzymywać linii telefonicznej dla potrzeb rozwiązywania umów zawieranych na odległość w formie przyjmowania oświadczeń o odstąpieniu od umowy.

- 13 a) Powstaje zatem zagadnienie, czy numer telefonu jest „dostępny” w rozumieniu instrukcji wypełniania wzoru pouczenia o odstąpieniu od umowy zgodnie z częścią A załącznika I do dyrektywy 2011/83/UE, jeżeli przedsiębiorca wskazuje numer telefonu w stopce redakcyjnej lub wskazuje go jasno i wyraźnie na stronie głównej serwisu internetowego (pierwsze pytanie prejudycjalne). W ocenie Izby na to pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej.
- 14 Przedsiębiorca, który wskazuje numer telefonu w stopce redakcyjnej lub wskazuje go jasno i wyraźnie na stronie głównej serwisu internetowego stwarza przez to u konsumenta wrażenie, że konsument może za pomocą tego numeru telefonu skontaktować się z nim i złożyć wobec niego oświadczenia. Jeżeli przedsiębiorca nie wyjaśni poprzez odpowiednią [Or. 7] informację, że ów numer telefonu nie jest przeznaczony do odbioru oświadczeń o odstąpieniu od umowy, musi akceptować, że wiąże go stworzone przez niego wrażenie, iż można używać tego numeru telefonu także do składania oświadczeń o odstąpieniu od umowy. Taki numer telefonu jest w takim razie „dostępny” w rozumieniu instrukcji wypełniania wzoru pouczenia o odstąpieniu od umowy zgodnie z częścią A załącznika I do dyrektywy 2011/83/UE i powinien zostać wpisany w przewidzianym na to miejscu wzoru pouczenia o odstąpieniu od umowy.
- 15 b) W dalszej kolejności powstaje zagadnienie, czy numer telefonu jest „dostępny” w rozumieniu instrukcji wypełniania wzoru pouczenia o odstąpieniu od umowy zgodnie z częścią A załącznika I do dyrektywy 2011/83/UE, jeżeli przedsiębiorca używa co prawda danej linii telefonicznej w obrocie gospodarczym, lecz nie używa jej w celu zawierania umów na odległość i dlatego też nie utrzymuje jej do celów związanych z rozwiązywaniem umów zawieranych na odległość w formie przyjmowania oświadczeń o odstąpieniu od umowy (pytanie prejudycjalne 2). W ocenie Izby także na to pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej.
- 16 Numer telefonu jest „dostępny” w rozumieniu instrukcji wypełniania wzoru pouczenia o odstąpieniu od umowy zgodnie z częścią A załącznika I do dyrektywy 2011/83/UE, jeżeli przedsiębiorca używa tego numeru w obrocie gospodarczym. Okoliczność, że przedsiębiorca nie korzysta z owego używanego w obrocie gospodarczym numeru do zawierania umów na odległość nie uzasadnia wniosku, iż przedsiębiorca nie utrzymuje tego numeru w celu przyjmowania pouczeń o odstąpieniu od umowy*.

* Przyp. tłum.: wydaje się, że sąd odsyłający na myśli: *oświadczenia o odstąpieniu od umowy* – zob. pkt 15 i drugie pytanie prejudycjalne.

- 17 Przeciwno powyższej ocenie nie przemawiają względy, z uwagi na które Izba w postanowieniu o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie „Rückrufsystem” („System oddzwania”) uznała za wątpliwe, czy mogą zostać uznane za istniejące w przedsiębiorstwie w rozumieniu art. 6 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2011/83/UE także takie środki komunikacji, z których korzysta się wyłącznie do innych celów niż kontakt z konsumentami w ramach zawierania umów na odległość ([...] **[Or. 8]** [...] sprawa C-649/17).
- 18 Izba przyjęła w tym postanowieniu, iż przeciwno takiej interpretacji znamienia hipotezy „gegebenenfalls” [w polskiej wersji językowej „o ile jest dostępny”] przemawia okoliczność, że przedsiębiorca byłby w takim przypadku w razie rozpoczęcia sprzedaży w drodze umów zawieranych na odległość praktycznie zmuszony do zamiany organizacji swojego przedsiębiorstwa i ewentualnie do zatrudnienia kolejnych pracowników, aby być w stanie załatwiać także zapytania konsumentów w związku z zawieraniem umów na odległość na liniach telefonicznych i faksowych służących dotychczas wyłącznie do porozumiewania się w ramach obrotu gospodarczego i do komunikacji z urzędami. Przyjęcie tak daleko idącego obowiązku informacyjnego prowadziłoby nieuchronnie do ingerencji w chronioną na podstawie art. 16 i art. 17 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej swobodę przedsiębiorcy w zakresie organizowania jego przedsiębiorstwa. W każdym razie w przypadku, gdy przedsiębiorca przy zawieraniu umów na odległość stosuje inne środki komunikacji, które – oceniając je oddzielnie – zaspokajają potrzeby konsumentów w zakresie szybkiego podjęcia kontaktu i skutecznego porozumiewania się w rozumieniu art. 6 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2011/83/UE, w sprzeczności z wyrażonym w jej motywie 4 celem zapewniania właściwej równowagi pomiędzy wysokim poziomem ochrony konsumentów i konkurencyjnością przedsiębiorstw stałoby, jeżeli wyrażenie „gegebenenfalls” [w polskiej wersji językowej „o ile jest dostępny”] byłoby rozumiane w ten sposób, iż przedsiębiorca musiałby niezależnie od tego informować poprzez każdy środek komunikacji znajdujący się w jego przedsiębiorstwie, czy stosuje ów środek komunikacji w ramach wprowadzania swoich produktów na rynek za pomocą umów zawieranych na odległość [...].
- 19 Zagadnienie poruszone w tym zakresie przez Izbę dotyczyło ogólnych obowiązujących w fazie poprzedzającej zawarcie umowy przedumownych wymogów informacyjnych, uregulowanych w art. 6 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2011/83/UE, które – w przypadku ewentualnych zapytań ze strony konsumentów w związku z zawieraniem umów na odległość – muszą zostać spełnione przez szczególnie **[Or. 9]** do tego celu przeszkolonych pracowników. W rozważanym przypadku chodzi natomiast jedynie o przyjmowanie oświadczeń o odstąpieniu od umowy w przedsiębiorstwie powódki oraz dokumentowanie tych zdarzeń. Czynności te nie wymagają z reguły zwiększonych nakładów w przedsiębiorstwie, do którego kierowane są oświadczenia o odstąpieniu od umowy, w porównaniu do przypadków odstąpienia za pośrednictwem listu lub przez odesłanie towaru wraz z odpowiednim towarzyszącym temu oświadczeniem. Zatem wątpliwości, które skłoniły Izbę [...] [w sprawie C-649/19] – ze względu na zagadnienie, czy należy uznać za istniejące w przedsiębiorstwie także takie środki komunikacji, które do tej pory były używane w przedsiębiorstwie wyłącznie do innych celów, jak na przykład do komunikacji z podmiotami gospodarczymi lub urzędami – do wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, nie pojawiają się właśnie w obecnie rozpatrywanym przypadku.

[...]

DOKUMENT ROBOCZY